

A német zsebcsatacirkáló, az ADMIRAL GRAF SPEE tőrőnete dióhéjban

Contributed by zsozsi
2004. October 18. Monday 20:17

There are no translations available
mi barátunk javoltáiból megcsodálhatjuk az ADMIRAL GRAF SPEE 1:20 méretarányú modelljét. Az alábbiakban röviden ismertetem a hajó rövid életét.

A Versaillesi békeszerződés a német flottát is halálra tétlét. Mindössze hat kis csatahajó, hat cirkáló, tizenkét torpedóromboló és tizenkét torpedónaszád engedélyezett vdelmi cölokra. A német admirális 1919-et követően vezeti, mint például Zenker admirális, egy percig sem hitt, hogy a megalázó fegyverlettel átmeneti vereségnél többet jelent. A washingtoni flottaszervezők 10 éves flottafejlesztési moratóriumot állapított meg a győztesek erviszonyának megtartása érdekében. A Brit Birodalom 1933-ban hozzájárult - Franciaországig hárta meg a washingtoni flottaegyezmény figyelmen kívül hagyásával - hogy Németország csatahajókat, cirkálókat, torpedórombolókat építhessen magának, azzal a kikötéssel, hogy ezek tonnártartalma és tüzereje nem haladhatja meg a Királyi haditengerészet tonnatartalmának és tüzerejének 35%-át. A tengeralattjáró flottájában viszont 100%-os egyenlőséget hirdetett az egyezmény.

Németország tehát most már hivatalosan is építhet hajókat. Olyan hajót kellett konstruálni, amely tüzerejével elhelyezhette a kereskedelmi hajókat és az esetleg két sörözőt, egy-egy hajóegységet, győzelmű esélyekkel szembeállított meg a cirkálókkal, és sebességénél fogva elmenekülhetett a nehezebb csatahajók, illetve csatacirkálókat el. Ezeket a követelményeket figyelembe véve a német hajógyártó ipar hosszúságú utat egy elszárt nehézcirkálóknak nevezett hajótípust alkotott meg, melynek nagy (21000 mérföldes) hatótávolsága, és három toronyban 6 darab 280 mm-es, a nehézcirkálóknál nagyobb ármóretű, erősebb füzőzárak voltak. Számvetésben a hajótestet vezettek be, például a hajótest végeztésénél. (A régebbi hajókon szegecselést alkalmaztak). A hajóosztályt végül a németek, mivel erősebb lett, mint a nehézcirkálóknak, Panzerschiffnek (páncélos hajónak) az angolok pocket battleshipnek (zsebcsatahajónak) nevezték. 1931 és 1936 között háró ilyen egység épült meg. A DEUTSLAND (későbbi LZOW), az ADMIRAL SHEER és az erősebb ADMIRAL GRAF SPEE.

Az erősebb GRAF SPEE a tőrőbbi zsebcsatahajóitól eltérően nem 15 900, hanem 16 200 bruttó regisztertonnája hajó volt. Méretei: 186 m x 20,7 m x 7,25 m. Páncélzata a vízvonalnál 60-80 mm, a fedélzeten 40 mm, a felépítésmények 150 mm és a három fő ágyútornyokon 85-140 mm-esre csökkent. Hajtóműve, 4x2 darab MAN 9 hengeres Diesel motor volt, ami 2 darab hajóművet keresztül 2 darab hajócsavart hajtott meg. Gőpei teljesítménye elérte a 56 800 LE-t. Utazási sebesség 26, maximális sebesség 28,5 csomó, mely javulással nyalta az akkori brit csatahajók 22-25 csomós sebességénél. A füzőzárakénál 8 db 150 mm és 6 db 105 mm valamint 8x4 db 37 mm-es lövegéljáró ágyúval is rendelkezett. Később még 20 db 20 mm-es lövegéljáró-tűz gőpágyúval is felszerelték. 8 db 533 mm-es torpedóvetőcsövet is beszereltek, bár ezeket általában csatahajók nem használták. Felderítőre 1 katapulton 2 db vízrepülőgépet alkalmaztak. 1939-ben elsőként szerelték fel radarral a német hajóknak közül. Legénység 115 hajó parancsnokának Hans Langsdorff kapitányt nevezték ki.

1939. augusztus 19-én a német Admirális megkezdte tengeralattjáróinak felvonulását a Brit Szigetek megközelítésénél és a tőrőbbi kőrőrebe. Augusztus 21-én az Atlanti óceán dőli részénél, Dél-Amerika keleti partjait vezetőnek a GRAF SPEE-t, augusztus 24-én testvérhajóját a DEUTSLAND-ot az Atlanti óceán északi részénél zsebcsatahajóknak azt a parancsot adták, hogy egyelőre tartózkodjanak az ellenség hajózáisa elleni mindennemű hadműveletektől, és maradjanak a vízrákosási kőrőzetben. A GRAF SPEE megfordult Montevideo kikötőjében is. Szeptember 9-én arra kaptak utasítást, hogy általában ne tartózkodás fel a francia hajókat, és mindenáron kerülnék el a kellemtelenségeket Franciaországgal. Az angol hajóknak elleni harctevékenységek korlátozása szeptember 10-ig, a franciák elleni november kőrőzetig volt érvényben. A német politikai vezetése ezzel a lépéssel megpróbálta megosztani a szövetségeseket.

Az ADMIRAL GRAF SPEE az Atlanti óceán dőli részénél cirkált, és december elejéig hat kereskedelmi hajót szállított el, összesen 27300 brt tonna ártalommal. A német hadvezetés a SPEE-t azzal segítette, hogy Dél-Amerikai, első sorban argentin kapcsolatai révén, a montevideoi és buenos airesi ágyúgökből áverseny tippnek állított megjelentette a kikötőkből kifutó angol hajóknak neveit, és odds-körőnt a hajóknak indulási idejét, illetve a tartózkodásuk hosszúságát és szállásági fokát jelölt meg. Ágyú a lassó járása teherhajókat a gyors zsebcsatahajó rövid ideig felderítette, és elfoghatta. Langsdorff kapitány végül a genfi egyezmény és a zsáknyit jog Á-rott és Á-raltan szokás szellemében jár el. A hajókat feltartóztatásuk után megadásra szánta fel, a legénységnek adott mentőcsónakba való átszállásra, majd vagy ágyúval, vagy kis tengerészcsapat átkelésével és robbanásanyaggal felszereléssel elsőként szállította a hajókat. Az elsőként szállított hajóknak tengerészeit saját hajójára szállította, hogy ne kerüljenek el a GRAF SPEE tartózkodási helyét. A GRAF SPEE rádióeszközével csak vette az üzeneteket, de adást nem adott le, mivel a rádióhárómszágél és másdszerével felderítéshöz lett volna tartózkodási helye. Az angol rádiófelderítők legfeljebb a megtámadott hajóknak vészhöz-vés rádiójeleit vették. A GRAF SPEE az elsőként szállított utat általában nagy sebességgel elhagyta a támadás helyét. Ezeknek az intézkedéseknek köszönhetően a britek tudták, hogy valahol az Atlanti óceán dőli részénél cirkált a német zsebcsatahajó, de pontosan nem tudták bemérni. A GRAF

SPEE decemberben további három hajóval semmisített meg 21900 brt tonna ártartalommal. A hajón a fegyelem és a harci kedv magas volt. A tengeresek tudják, hogy veszteséget okoznak az ellenségnek és ekkor még nem tartottak attól, hogy esetleg angol flottaegységekkel is találkozhatnak. Bárztak a cirkálók között is talákozhatnak. Bárztak a cirkálók között is talákozhatnak. Bárztak a cirkálók között is talákozhatnak.

Majrcius kőzetekre fokozatosan gyengült a német felső-ni flotta harci aktivitása. A LUTZOW hazai kikötőben javultán volt. A SCHARNHORST és GNEISENAU csatáiként ugyan a kőzet leple alatt az angol kőzetek elleni részben a német flotta november 23-án elsősorban a RAWALPINDI angol segédcsirkálót utána azonban a tengeri Királyi haditengerészeti egységekkel való találkozási felvélye igyekeztek az éveszaki tengeri hajóznai, majd a Helgolandi flottaiban elrejtani.

Az angol kőzetek szisztematikus módszerrel felső-ni flotta harci aktivitását, a legkőzetlebbi esquadron mindig a legutolsó segédcsirkálók helyére szettet, majd onnan a lehetséges irányokban keresték a német hajókat. Az egyik kőzet december 13-án rábukkant a GRAF SPEE-re. A kőzet hajó az EXETER nehézcirkálós Sherwood kapitány parancsnoksága alatt, valamint kőzet LEANDER osztályú kőzet, az ACHILLES és az AJAX volt. Sherwood kőzetével a GRAF SPEE-nek fel kellett venni a kőzetdelmet. A németek számára elnyúlts volt, hogy a nehézcirkálók nagyobb hatástívoltságú volt, mint a britek, páncélzata pedig erősebb. A britek viszont gyorsabbak voltak, valamint egy hajó ellen hárommal álltak ki, ezért a német hajónak meg kellett osztani a kőzetet. Langsdorff bizakodott, hogy a nehézcirkálók inkább a kőzet elölgésnek bizonyul a britek távol tartásához. Sherwood terve az volt, hogy a legjobban védett hajó, az EXETER egyenesen a SPEE-t támadja, magára vonva a német hajókat, majd a kőzet kőzetek kisebb ágyúival hatásos távolírágra jut. Felbocsátották az egyik angol gőzvet, hogy távezvegyen használják. Langsdorff a saját hidrológiai nem indította, feltételezve, hogy a távolírág adatok alapján pontos távezvegyenek a kőzet.

A német hajó kezdte a kőzetelést. A GRAF SPEE nehézány sortázt utána távezvegyi villába fogta az EXETER-t, majd eltalálta elásztár az első fedélzetet az orr kőzetben. Tázt a kőzet ki az angol hajón, de a kőzetrelhártá brigádok megkezdtek a tázt oltásit, és a hajó harcköpes maradt. Nehézány perc múlva Sherwood hajókat elfordította a SP irányával párhuzamosra, ágyússzes ágyútornyával tázt nyitott a németekre. Veszte. Mielőtt a brit nehézcirkálós belátt volna magát, tátt 28cm-es nehéziávedék zódult rá. Az egyik a parancsnoki hidat is eltalálta ott tartózkodás tisztikar egy része azonnal meghalt, Sherwood is súlyosan megsebesült. Kőzet ágyútorony is találatot kapott, ágyú kiesett a kőzetdelemből. Sherwood lebotorkált a roncsdarabok kőzetett az alsó fedélzetre és további biztatta embereit a harc folytatására. Az angol cirkálós lávedék is eltalálják a német hajókat és a SPEE is kigyulladt. Azonban kőzet a SPEE-n csekély volt, mivel erősebb páncélzattal rendelkezett. A kőzet másik angol cirkálós is felárázött kőzet és 152 mm-es ágyúiból tázt a GRAF SPEE-re. Az angol távezvegyo repárá segétsége nagy elnyúlts jelentett a briteknek, mivel a védőcsapás lávedék miatt végezték elhomályosították a távolírágket, ágyú tázelésük pontatlanabbá vált. Az EXETER-t kőzetben ájobb találatok árták, ágyú Sherwood kőzetelen volt a hajó felstbe burkolni és kivonni a német távezvegy hatástívolírábbá.

A kőzet kőzetek tovább folytatta a harcot. Tátt találatot árték el a SPEE-n, kőzetá egy a parancsnoki harcálláspontot is megrongálta, Langsdorff kapitány is megsérült, bal karját egy fém darab sebezte fel. A GRAF SPEE távezvegyei minden dicsőretet megárdemeltek, a kőzet angol kőzetek is tátt találatot kapott.

Langsdorff ágyú dőtt, hogy csatahajóival megszakítja a csatát, mivel ha le is gyázi a brit cirkálóskat, valószínűleg saját hajója is megsérül, és á messzebb volt a hazai kikötőtől. Az angol hajók viszont segétsége kaphattak a kőzetlebbi cirkálósok. Megszakította a harcrintkezést, és a semleges Montevideo kikötőbe hajóztott. A német hajó Langsdorff elengedte a fogoly kereskedelmi tengereseket, akik megkőzetették a nemes gesztust, emberségtől. A brit kőzetek kőzetették, majd nem messze a kikötőtől a nyá-lt tengeren lezárták a kivezeto utat. Langsdorff helyzete nem volt reménytelen.

Tárgyalásokat kezdett az uruguayi hatóságokkal, hogy idét nyerve kijaváthassa a hajó söráráseit. Uruguay semleges ország volt, ugyanakkor gazdaságilag érősen főszt Nagy-Britanniát. Végül Eugene Millington-Drake brit nagykövet nyomására az uruguayi kormány 72 árányi tartózkodási idét engedélyezett a németeknek. Ez kevés volt, mert a sörárásek kijavárára 2-3 hét kellett volna. A német nagykövettel argentin kőzetével elhitették a német hajónak semmi esélye, és ájobb angol hajók ártékse várták. Ez nem volt igaz, a tátt brit cirkálós odaártékhez még tátt napra lett volna szakség. A német nagykövetséggel és a tengerügyi hivattal Langsdorff parancsot kapott, hogy a GRAF SPEE az ellenség kezére nem kerülhet.

1939. december 17-én a német tengeresek nagy része elhagyta a hajókat. Langsdorff a legényes és a tiszt kis csoportjával gőzt fejlesztve kifutásra kőzetárádett. A német ártás lassan a kikötő kijáratá felő hajóztott. A britek csatavonalban várták. A kijáratánál, a Rio de la Plata folyó torkolatánál Langsdorff és emberei csőnakba álltak és a kikötő felő vették az irányt. A német hajó nehézány percre rá hatalmas robbanások rázták meg, és lassan az ártékely vizbe merült. Egy amerikai rádió ártékben kőzetettette a hajó megsemmisülését. Langsdorff és legényes menedékköjogot árték a hatóságoktól, akik internálták a tengereseket. Hans Langsdorff csak nehézány nappal árték hajója elvesztését: 1939. december 20-án fáttel magát.

Napjainkban nagy erőfeszéseket tesznek, hogy a GRAF SPEE-t kiemeljék a kőzet 65 éve tartó fogságából. A

kiemelt szakértők szerint tényleg az egyetlen dollármilliókat fog felemészteni. Kiemelt utájn mázeumban szándékosan bemutatni. Jelenleg egy fekete bűzja mutatja a folyó torkolatában, hol pihen az egykori német cirkáló.

A mellékelt képeken a korabeli felvételek, jellegrajz, illetve egy gyönyörű 1:10 méretarányú R/C modell látható.

Felhasznált irodalom, melyeknek összefoglalása a fenti cikk:

- <http://www.altonova.hu/forszazs/tenger/spee.html> Kelecsényi István -rása Magyar Nemzet Magazin 2004. 02. 21-i száma 27. oldal

U.i.: A hálóradban (2004.02.26. TV2) a kétértelmű tudósítás hangzott el: Kiemelt az 1939-ben elsüllyesztett GRAF SPEE német hadihajó lővegytornyát a folyó bájánál. Mitegy 7 m mélyen volt kővel 65 évig. És mutatják képpel is, ahogy a daru uszályra helyezi a lővegytornyot.

WEB:

- <http://www.grafspee.com/>

- http://www.bismarck-class.dk/shipmodels/german_models/admiralgrafspeeterra.html William Terra barátunk az 1:20-as modelljével